UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Officio eius cui mandata est iurisdictio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

vero ſimpliciter dicit in caſu queſtionis noſtre dominium non eſſe tranſlatū, q2 deficit ſubſtantiale contractus: vt d. l. ſi pater. argumen. ſ. de orig. iur. l. j. Sed ita eſt quod ad tranſlationem dnij requirit᷑ cōſenſus mei dn̄i, vt j. de reg. iur. l. id ꝙ noſtrū. Ergo cum conſenſus domini deficiat ꝑ reuocationē, licet ꝓcurator domini ignoret, nō transfert dominiū rei mee: q2 eſſentiale deficit. Sed ꝯ iſtam ſententiā inſtatur, ad eſſe iudicij requiritur cōſenſus domini, ſup cuius re litigat᷑: ⁊ tamē reuocatio mādati facta partibus ignorantib⁹ non ꝑiudicat: vt j. de ꝓcu. l. ſi procuratorē. ⁊ C. de ſatiſ. l. vnica. Preterea vt debitor liberet᷑, requirit᷑ conſenſus creditoris, ⁊ tñ ſi fuerit reuocatus ꝓcurator, nihilominus cōtingit liberatio, vt j. de ſolutio. l. cum qs. §. j. Ergo vr̄, ꝙ iſta ſentētia Pet. non ſit probabilis. Ad hoc reſpōdetur, ⁊ primo ad id qđ dicitur de iudicio, quod non eſt verum, ꝙ ad eſſe iudicij requirat᷑ conſenſus domini: nam licet non conſentiret, valet vt j. de procur. l. Plautius. Sed iſta non eſt bona reſponſio. Nam verū eſt quod ad eſſe iudicij vt teneatur, nō reqritur cōſenſus domini, ſed vt dn̄o preiudicet, bene requirit᷑ eius conſenſus, ſicut nec ad eſſe venditionis requirit᷑ conſenſus domini rei: q2 rem alienam quis vendere poteſt, non tamen in preiudicium domini ita eſt in iudicio: vt j. de ꝓcu. l. in cauſe. §. ſed hoc ita. ⁊ l. ſed ⁊ he. in prin. ⁊ j. iud. ſolu. l. iij. Quid ergo dicemus? Dico ſm eū, ꝙ ſpeciale eſt in hoc caſu: q2 de liberatione agit᷑ hic. Similiter reſpondetur ad id quod dicitur de ſolutione, vbi ad eius eſſe requiritur voluntas creditoris, ꝙ ibi fallit fauore liberationis, cuius gratia eſt ſpeciale, ⁊ ſic eſt in alio caſu fauore liberationis. Et quando erratur in diuerſis cauſis, quarum vna eſt obligatoria, altera liberatoria, ibi cedit i liberatoriam fauore liberationis: vt j. de ſolu. l. qui hominem. §. ſi debitorem. ⁊ j. ſi cert. pet. l. eius qui rome. §. quas vero. Secus vbi eſt vtraque obligatoria: vt dixi ſ. in diſtinctione, circa ſi. De articulo huius
13 qſtionis pleniſſime dixi C. mād. l. mādatū. dic vt ibi. ¶ † Quinto ⁊ vltimo querit᷑: q2 hic dicit᷑ ꝙ aditio hereditatis conſiſtit in animo, nūquid ſolus animus ſine aliquo actu extrinſeco, faciat aliquē heredē, vel cū animo requirat᷑ actus extrinſecus? Dicit Iac. de Ra. ꝙ requirit᷑ ꝙ animus declaretur ꝑ aliquem actum extrinſecū: q2 res de qua cōſtare nō poteſt dʒ ꝑ adminicula ſua ꝓbari: vt j. de cōdic. cau. da. l. dedi. la. j. §. ſʒ ſi ſeruus. ⁊ j. de pen. l. cogitationis. Et ſic intellige de acqui. here. l. pro herede. cuʒ ſimi. Hinc eſt, ſm eum, ꝙ mentalis ratihabitio de qua nō conſtat nō obligat: vt dicit j. de nego. geſt. l. Pomponius. Sed ꝯ eū videt᷑. j. de teſt. tu. l. duo ſunt Titij. Sed ipſe intelligit predicta vera vbi ius nō deficit, id eſt, iuris preſumptio, vt ſi factū eſſet certum: q2 eſſet tutor de quo teſtator cēſit, tamē quando non appa ret, neuter eſt tutor. Idē eſt quando duo ſunt Titij legatarij, ⁊ non apparet de quo teſtator cenſerit: vt j. de leg. j. l. ſi qs a filio. §. j. de reb. dub. ſi fuerit neuter eſt legatarius, q2 deficit probatio, non autē deficeret ius, id eſt, iuris preſumptio ſi factū cōſtaret, ar. j. ad leg. Aquil. l. ſi ex plagis. §. i cliuo Capitolino. Petrus tñ tenet contrarium. Dicit em̄ quod ſolus animus facit quē heredē, ⁊ ſola mētalis ratihabitio obligat etiam, de qua nō cōſtat probatio. Exemplū dicit, ſi dedi tibi ſeruum vt manumitteres, intra paſcha, ⁊ penitui ꝙ potui, nec te certioraui, ꝙ ſi manumittas, nō erit liber, q2 lex eſt in propoſito: vt j. de condictio. cauſa dat. l. ſi pecuniā. §. ſi ſeruū. Illa lex nō dicit hoc: ſʒ gloſſaʒ q̄ eſt ibi ſed facit l. ſi pr̄. de manu. vindic. Tñ lex dicit, ꝙ ſi pr̄ decedit filio iam nato, ⁊ relicta vxore, de qua dubitat᷑ vtrū eſſet ꝑgnans, cū in veritate nō eſſet, ꝙ filius natus in totum eſt heres lege q̄ certa eſt, hoc faciente, vt ij. de acqui. her. l. ventre. §. j. Sic ille eſt tutor, ille eſt legatarius, de quo teſtator ſenſit. Facit em̄ hoc ipſa lex, q̄ de omnibus certa eſt. Verum ñ q2 nō apparet, lʒ ſit tutor ⁊ legatarius ſm veritatē lex eum non admittit, vt dictis ll. Et licet ſit in veritate acquiſitū dn̄ium, habetur pro nō acqſito, ⁊ ꝑ cōſequēs ꝓ non receſſo: vt j. quib. ex cau. maio. l. nec vtilē, ⁊c. Ex ħs habes finē huius ſolennis. l. reperite ꝑ do. Cyn.

ADDITIONES.

* CLAVD. ¶ Ergo dicemus. Vide ad huius confirmationē aliqua ꝑ Felyn. in c. licet in corrigendis. de offic. ordin.
* CLAV. ¶ §. Labeo. iſtud videtur eſſe contra doctrinam Bar. in rub. de contrah. empt.

LEX SECVNDA.

Quod ſi ea. Nota hic gl. ſuper verbo huiuſmodi hereditatibus. que videt᷑ velle, ꝙ ſicut procurator adire hereditatē non poſſit: vt l. Paulus reſpondit. alias per procuratorē. de ac
a qui. hered. ſic[a] per procuratorem repudiari non poſſit:[b] quod
b nota cum legibus quas allegat.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sic per procuratorē idem tʒ Barb. cōſi. xviij. vol. ij. Idem tenet Ang. ⁊ Imo. in l. apud Iulianum. §. vtrum. j. ad treb. ⁊ Bar. in l. recuſare. eod. tit.
b ALEX. ¶ Repudiari non poſſit. Contrarium ſentit glo. in l. apud Iul. §. vtrū. in verbo ⁊ reſtituere. ad Treb. ⁊ ibi ꝑ Imo. ⁊ Bald. in l. recuſare. eo. tit. in princ.

LEX TERTIA.

1 ☞ Teſtis ratio debet eſſe diuerſa a dicto, ⁊ ſi eſt eadem non valet dictum.
2 Bannum datum ad inſtantiam partis, an poſſit per ipſam partem reuocari.

Curatores. Procurator Ceſaris non poteſt imponere penā deportationis ſed colonos improbos, poteſt a colonia remouere neqʒ ad eādē iterū reuerti poſſunt. h. d. Not.
a ꝙ ratio non dʒ eſſe eadē cū dicto.[a] Simile not. in l. j. de exerci.
1 Et ſic eſt argum. † ad dictū teſtis, ꝙ ſi interrogat᷑ de cauſa, ⁊ aſ
b ſignat cauſam eandem cum dicto[b] nihil valet eius teſtimonium,
2 vt hic. Et Guli. allegat hunc tex. ad queſtionem, † ꝙ ſi ad petitionē partis eſt datū bānū ꝑ iudicē ꝯ alterā partē, modo partes veniunt ad concordiā, pars ad cuius petitionē fuit datū bānū, vult hoc bannū remittere, videt᷑ ꝙ bānū non poſſit remitti ſine iudice: vt hic. In ꝯrariū, q2 in fauorē partis fuit datū bānū: ergo ei poteſt renunciari: vt l. ſi quis in cōſcribendo. C. de pac. Item pretor dʒ partes cōcordare: vt l. j. §. ⁊ poſt. j. de oper. no. nun. tñ eſt ꝯ hunc tex. facit l. ij. in fin. C. de lib. ⁊ eorum libe. Itē q2 non poteſt ſine iudice: vt in aut. de nup. §. ideoqʒ.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cū dicto. An ſi dictū teſtis ſit idem ꝙ ratio, valeat: vide Bart. ꝑ illū tex. in l. qui interrogatus. j. de peti. here. vide Bar. in l. inter omnes. §. recte de fur. vide Bal. in l. non omniū ſ. de legi. Adde tñ ſʒ Bal. in l. ij. in vj. q. C. de teſti. ꝙ ſi teſtis ſimul annectit rōnem ⁊ dictū q2 dicat ꝙ vidit talē cōmittētē homicidiū, interrogatus poſtea de cā ſcientie, non tenet᷑ reſpōdere. Sed ſi idē reſpōdeat, bene vʒ eius dictū. Et idē Inn. in c. cū cauſam. de teſtib. ⁊ adde Alex. de Imo in cōſi. cxxxvj. iiij. volu.
b P. PAV. P. ¶ Aſſignat cauſam. vide ad Bar. in l. qui interrogat j. de pet. here.

a De officio ei⁹, cui mandata eſt iuriſdictio.[a] Rub. xxi.

¶ Rubrica noſtra continuatur hoc modo. Dictū eſt ſ. de officio iudicio iudicum ordinariorū, nunc videamus de officio delegatorū. Et videbimus qs poſſit delegare, ⁊ dicā in l. more maiorū. j. tit. ij. Et cui poſſit fieri delegatio, dicā in l. eū q. j. titu. ij. ⁊ l. j. C. q pro ſua iuriſdi. Et que poſſūt delegari, videbitis ſtatim, ⁊ dixi ſ. de offic. procon. ⁊ leg. l. nec quicꝗ. §. vbi decretū.

ADDITIO.

a ¶ De officio eius cui mādata eſt iuriſdictio. Adde poſt d. Iaſ. in ꝙtū ponit in laico an poſſit delegari cā clericorum, qđ pulchre voluit Abb. ꝯſi. lxij. j. lib. P. PAV. P. ¶ Vide an delegatus ſit maior vel dignior ordinario, ⁊ qñ. Vide Fely. in c. cōſultationes. §. ſane. in princ. de offi. deleg. Decium in rubr. eo. tit.

LEX I.

1 ☞ Magiſtratus municipales cognoſcūt tm̄ de vtilib⁹ cauſis.
2 Cauſarum quatuor ſunt genera.
3 Cauſe meri ⁊ miſti imperij delegant᷑ in caſu abſentie, quo ad cognitionem. ⁊ nu. 5. ⁊ qñ eſt infirmus ordinarius, nu. 11.
4 Argumentū a contrario ſenſu eſt licitum. ⁊ nu. 7. ⁊ qñ nu. 16.
5 Delegatus poteſt inſignem latronem punire, qñ eſſet periculoſum eius penam differre.
6 Subſtitutus in locum iudicis abſentis vel mortui, dicitur ordinarius, ⁊ non delegatus.
8 Cauſa vna meri imperij vel miſti nō pōt ꝑ ordinariū delegari.
9 Imperator vel ꝑnceps poteſt delegare cauſam meri imperij.
10 Delegatus principis poteſt delegare cām meri imperij.
12 Preſes etiam multuʒ occupat⁹ nō delegat cām meri imperij.
13 Preſes multū occupatus in cauſis meri imperij poteſt vnam ex ipſis delegare.
14 Ordinarius qui propter abſentiā delegauit ſi reuerſus eſt, iuriſdictio delegati ſtatim expirat, ⁊ ad eum reuertitur.
15 Subſtitutus loco abſentis vel mortui, cognoſcit de cauſis meri imperij.

Quicunque. Ad euidentiā huius titu. ſcias ꝙ magiſtratuū plures ſunt ordines. Nā quidā ſunt illuſtres, quidā ſpectabiles, qdā clariſſimi, qdā i ifimi, vt magiſtratus municipales. Qui ſunt iſti, vidiſtis ꝑ ordinē in gl. rubricarū a ti de ſenatorib⁹, huiuſque. ⁊ gl. eſt plana in aut. vt ab illuſtri. ⁊ q ſuper eos ſunt i pri. in verſi. poſt magnificētiſſimos. colla. v. ⁊ ibi enumerat᷑ quartus
a gradus ſupilluſtriū, vt papa ⁊ imperator,[a] hic vero quatuor enumerantur.

enu merantur. Item ſicut duo ſunt ſoluere, ⁊ ad diē ſoluere, vt
l. Celſus. §. idē ait. lo. j. ff. de arbi. ita ſunt duo, eſſe magiſtratum,
⁊ eſſe de maioribus. Itē ſcias ꝙ tribus primis gradibus magi
ſtratuū, cōmittunt̄ cauſe meri ⁊ miſti imperij tanꝙ de maioribꝰ
⁊ ſpecialiter ⁊ in priuilegiū: ⁊ ita eis ꝙ non alijs regulariter, vt
in l. illicitas. §. q vniuerſas. ff. de offic. preſid. vbi cauſe meri im-
perij pſidi cōmittunt̄ q eſt clariſſimus, quanto magis cōmittun
1 tur illuſtribus q ſunt maiores. Itē not. ꝙ † magiſtratus munici
pales cognoſcūt de vilibus tm̄ cauſis, vt in aut. de defen. ciui. §.
audient. ⁊ §. ⁊ iudicare. Itē ſcias ꝙ ſm gl. noſtras, eſt iuriſdi-
ctio in genere que ſub ſe cōprehendit cauſas meri ⁊ miſti impe
rij, ⁊ cauſas iuriſdictionis infime, ⁊ cauſas viles a trecentis ſo-
2 lidis. j. Et ſic ſunt † quatuor genera cauſarū. Uel melius, vt no
taui in l. imperiū. ff. tit. j. Et qđ ſit merū ⁊ miſtū imperiū, ⁊ que
ſunt eius cauſe: ibi dicā. ¶ His pmiſſis lex noſtra diuidit̄ prin
cipaliter in quinqꝫ partes. Nā in prima ponit̄ vna regula. In
ſcđa ponit̄ alia regula. In tertia ponit̄ qđā illatio ex prima re-
gula. In quarta ponit̄ probatio illius illationis. In quinta ⁊ vl
tima ponit̄ exemplum prime regule, ⁊ eius illationis. Secunda
ibi, q̄ vero. Tertia ibi, ⁊ ideo. Quarta ibi, huius rei. Quīta ibi,
⁊ ſi a familia, ⁊ in ſumma. h. d. Cauſe meri ⁊ miſti imperij conce-
dūtur maioribus iudicibus ſpecialiter ⁊ expreſſe, ⁊ in priuile-
giū: ⁊ ideo nō poſſunt delegari, niſi in caſu abſentie. Cauſe vero
iuriſdictionis infime, cōmittunt̄ ⁊ cōpetunt cuiuſlibet magiſtra
tui, ⁊ delegari poſſunt. h. d. Pone exēplū ꝑ l. placet de peda. iu-
di. nō aūt ponas vt gl. dicit ꝑ l. j. C. ne lice. potē. q2 illa eſt noua,
hec autē eſt antiqua. ¶ In tex. ibi, tribuūtur: ſpecialiter in pri
uilegiū non transferunt̄: ideo nō delegant̄. Delegatā. id eſt, con
ceſſam. Not. ibi nō aliter itaqꝫ. ibi dicet̄. ⁊ verū ſit. ¶ Not. pri-
3 mo † ꝙ cauſe meri ⁊ miſti imperij, nō delegant̄ niſi in caſu abſen-
tie, ⁊ cauſe iure magiſtratus cōpetentes delegant̄. Not. in ver-
4 ſic. huius rei. ꝙ arg. † a ꝯ2io ſenſu eſt licitū, ⁊ multa pmittuntur
cauſa neceſſitatis, q̄ aliter non permitterent̄. Item no. ꝙ ea que
in vno caſu conceduntur, in alio prohibita eſſe videntur, in quo
non eſt eadem ratio. Oppo. dicitur hic quecunqꝫ cauſe lege tri
buunt̄, non delegātur. Contra. imo ea que lege tribuuntur poſ-
ſunt delegari. Et dicit lex ꝙ demandant̄ que lege tribuunt̄: vt j.
tit. ij. l. ⁊ q2. Sol. iſta dictio, quecūqꝫ, licet ſit vniuerſalis: non tū̄
comprehendit cauſas iuriſdictionis: q2 ille delegant̄, ſed cōpre
hendit cauſas meri ⁊ miſti imperij: vt hic in princ. Oppo. dicit̄
hic, ꝙ cauſe meri ⁊ miſti imperij non delegant̄ contra verſi. hu-
ius rei. j. eadē l. Solutio. Regulariter nō delegant̄: vt hic, fal-
5 lit in caſu abſentie vt ibi. ¶ † Opp. contra hanc ſolut. imo ⁊ in
caſu abſentie non delegant̄, vt in aut. de collat. §. ad hoc id pro-
hibemus. collat. ix. Solut. Cauſe meri imperij, in caſu abſentie
b deleganturᵇ: vt hic. qđ eſt verū, quantū ad cognitionē, non quan
tum ad executionē. vt in cōtrario: ſecundū gl verū eſt ꝙ Guli.
de cun. hic dicit quod in caſu abſentie delegātur quantū ad co-
gnitionem ⁊ ad executionē per hanc eandē l. que indiſtincte lo
quitur: vt l. fin. C. vbi ſena. vel clariſſimi. Tamen iſta opinio eſt
ſatis dubia, ⁊ iura ꝑ eum allegata, male hoc ꝓbant: q2 illa loquū
tur in delegato principis. Unde puto opinio. gl. verā q̄ cōmu-
niter approbatur ſcilicet quod quantū ad cognitionem tantum
in caſu abſentie poſſunt delegari. Unū tamen ſcias ſm Petr. ⁊
Cyn. in d. opi. quod in caſu, delegatus hꝫ executionē non ſolum
cognitionem in cauſa meri imperij, vt ſi eſt inſignis latro cuius
penam differre eſſet periculoſum: q2 etiā tūc delegatus poteſt
talem latronē punire ꝓpter maius periculū euitandū per hāc
l. ⁊ l. ſi quis. §. hi aūt. ff. de iniuſto rup. teſtam. ⁊ arg. l. de pupillo.
in §. ſi qs riuos. ff. de noui ope. nuncia. ¶ Op. ⁊ videt̄ etiā ꝙ cau
c ſe meri imperijᶜ delegant̄: vt l. ij. C. de offic. eius q vicem alte. ge.
6 Sol. † ibi non loquit̄ in delegato, ſed loquit̄ in ſubſtituto in lo-
cum iudicis mortui vel abſentis, ⁊ nō dicit̄ delegatus: imo ordi
narius: ⁊ ita debet intelligi illa lex. Et ita no. ff. de offic. proconſ.
⁊ leg. l. nec quicquā. §. vbi decretū. in fi. mag. gl. Opp. ad hanc ſo-
lutionē, ⁊ videt̄ ꝙ etiā delegatus cognoſcat de cauſis meri im-
perij: vn̄ obſtat. l. ſolent. ff. de offic. procon. ⁊ leg. Sol. Ibi loqui
tur in delegato proconſulis, vbi eſt ſpeciale. Opp. ꝯ ſecundam
regulā. Dicitur hic: quod ea que iure magiſtratus competūt,
delegant̄: ꝯ l. mandata. in princ. ff. eo. vbi interponere authorita
tem manumiſſionibus, competit iure magiſtratus: ⁊ tamē non
delegatur, vt ibi. Sol. Ibi loquit̄ de manumiſſione, que plenam
cauſe cognitionem requirit: ⁊ ideo nō eſt delegabilis vt ibi no.
Opp. datio tutoris cōpetit iure magiſtratus: vt l. ius dādi. de
tut. ⁊ curator. dat. ab his. ⁊ tū̄ nō delegat̄: vt l. mādata. ff. eo. tit.
Sol. Non demādat̄, ſ. non habenti aliam iuriſdictionē, vel dic
vt not. Inſti. de autho. tut. §. pe. Opp. dicit̄ hic, ꝙ cauſe poſſunt
delegari ſi preſes ꝓficiſcat̄. ꝯ §. eos. in aut. de manda. princ. col-
la. iij. ⁊ in auth. vt nulli iudi. in prin. col. ix. Sol ibi loquit̄ de qui
buſdam latronibus, qui ibant per prouinciam ſpoliādo, ⁊ illud
eſt prohibitum, hic permiſſum in alio. Uel dic ſm Petr. ꝙ ibi
loquitur in caſu quando preſes ſine cā volebat prouinciā exi-
re, ⁊ in ciuitate vnum relinquere, qui generaliter hoc faceret.
Certe nō eſt pmiſſum vt hoc faciat in perpetuū, ſed delegare
7 cām donec reuertatur, eſt permiſſum vt hic. ¶ † Opp. ⁊ dr hic
d qđ argumētū ꝯ2io ſenſuᵈ eſt validū, contra l. cū patrem. C. de
condi. inſer. ⁊ l. conuenticula. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ de iuriſdi om.
iudi. l. nemo. Sol. Quūqꝫ monoſyllaba ſi, ponitur cauſalr̄, ⁊ tūc
eſt licitum argumentum a contrario ſenſu, vt hic, ⁊ quaſi idem
cum argumento a cauſa ceſſante. Quandoqꝫ monaſyllaba ſi, po
nitur conditionaliter, ⁊ tunc non eſt licitum argumentum a cō
trario ſenſu, vt in ꝯtrario. Intellige tū̄ hoc vltimum, qđ obti-
neat, niſi reſultaret abſonus intellectus ſeu prauus, ſm Odof.
⁊ hoc nota per docto. ⁊ Cyn. in d. l. conuenticula. ¶ Expeditus
de ꝯtrarijs veniamus ad qōnem. Quero, dr hic, quod manda-
tum iuriſdictionis non valet, ⁊ ſic concludit hic text. qđ hoc ſit
verum qū̄ iuriſdictio generaliter demandat̄. Sed quid ſi ſpe-
8 cialiter † vna cauſa demandatur, an poſſit? Et videt̄ ꝙ ſic, vt ħ.
In contrarium determinat gl. hic in verbo iuriſdictione. ⁊ Cy.
hic in iij. q. ⁊ bene ſm doc. per l. nemo poteſt. ff. de reg. iur. ⁊ vere
illa lex loquitur in mero imperio. tamē idem eſt in miſto. Nam
ſi conceditur merum imperium iſtis maioribus iudicibus ⁊ in
priuilegiuꝫ ꝑꝑ induſtriam perſone, multo magis videtur con-
9 cedi miſtū, ⁊ iō dices idem in miſto. ¶ † Quero nunquid impe
rator poſſit delegare cām meri imperij? Et dicunt quidā ꝙ
nō, q2 lex prohibet delegationē talis cauſe, ⁊ digna vox eſt ⁊c.
In ꝯ2iū determinat doct. noſtri. Nā princeps eſt legibus ſolu
tus. Pro hoc l. fi. vbi ſena. vel clariſſi. vbi eſt tex. ⁊ l. j. C. de pre-
10 ci. impe. offe. ¶ † Quero nūquid delegatus principis poſſit ᵉ
e delegare cām meri imperij? Glo. hic tꝫ quod non, ſed in l. j. C. q
pro ſua iuriſdictio. tenet ꝙ ſic, per illam legem. Pe. ⁊ Cyn. hic
⁊ in d. l. j. tenent contrarium. Nam non dꝫ plus delegatus poſſe
q̄ ordinarius: ſed ordinarius ſine cauſa non poſſet vt hic. Er-
go nec delegatus principis. Gul. ſaluat gl. dr ipſe ꝙ poſtquam
princeps merum imperium committit delegato qđ poteſt, vt
dixi in precedenti queſtio. iſta cauſa mutauit naturā ſuā. Unū
nimirum, cū ſemel naturā ſuam mutauit, ſi amodo eſt delegabi
lis. argumen. l. prime. in fi. verſ. res vero. ⁊ verſi. contra. C. de im
po. lucra. deſcript. Ad idē l. pater. §. quindecim. ff. de lega. iij.
11 ¶ † Quero dr hic, qđ cā meri imperij poteſt delegari, ᶠ ſi pre-
f ſes vadit extra prouinciā, ſed quid ſi ipſe eſt infirmus, an eodē
g modo poteſt delegare? ᵍ Uidetur quod non per hunc text. ibi
nō aliter ⁊c. In ꝯ2ium eſt veritas ſecundum noſtros docto. ⁊
Cy. hic in ſexta queſtione. argu. l. prime. in ſecundo reſponſo. ff.
de offi. cōſu. Preterea eadem eſt ratio in infirmitate, que eſt in
receſſione preſidis, ⁊ ſic idē ius, vt l. illud. ad legē Aquil. ⁊ l. mi
12 lites agrū. in pn̄. ff. de re milita. † Quero, preſes eſt multis oc-
cupationibus impeditus, nunquid ob hoc poterit cāꝫ meri im
perij delegare? Et videt̄ qđ ſic, vt ff. de procur. l. filiuſfamilias.
in fi. ⁊ l. ſeq. In contrariuꝫ eſt hr̄ditas, vt hic in tex. de peda. iu
13 di. l. placet. in fi. in verſi. dū tamē. ¶ † Quero, qđ ſi pſes, vel aliꝰ
h ordinarius eſt occupatusʰ tot ⁊ varijs cauſis criminalibꝰ ad
merū imperiū ſpectantibus quod nō poteſt intēdere, ita quod
vult vnam delegare, an poſſit. Et videtur quod non, vt hic. In
contrarium determinat Gul. de Cug. ꝓꝑ identitatē rationis
queſtionis propoſite, ſicut in cā abſentie, de qua hic facit l. ij. C.
14 de his qui latro. §. primo. Quero, † preſes vel ordinarius de
prouincia receſſit, modo redit nunquid iuriſdictio iudicis, quā
ipſe delegauit, ſtatim expiret eo reuerſo, vel oportet ꝙ ali-
ter reuocet? Iſta queſtio eſt ſimilis queſtioni propoſite ꝑ gl in
l. qui mutuā. §. ſecundo. ff. manda. Tu dic ſcđm Petrum ꝙ ſta-
tim quod reuerſus eſt preſes, reuocat̄ iuriſdictio. Nā ceſſante
15 cā ceſſat iuriſdictio delegati, argum. huius legis. ¶ † Quero
i quid ſi nō eſt delegatus, ſed quidam eſt ſubſtitutusⁱ loco abſen
tis, vl' mortui iudicis, an de cauſis meri imperij, vel miſti poſſit
cognoſcere. Et dic qđ ſic, vt ff. de legat. tertio. l. prima. §. a pre-
fecto. Contrarium tamen videtur tenere gl. ⁊ male in l. ſecunda
in fin. C. de offic. eius qui vicem alte. ge. ⁊ melius dr glo. hic que
16 incipit ſcꝫ cognitionē, que indiſtincte loquit̄. ¶ † Quero hic di
citur ꝙ argumentum a contrario ſenſu eſt licitum, ⁊ hoc eſt ex
k lege communi, quid in ſtatutis, ᵏ an habeat locuꝫ? Ja. Bu. hoc
dicit. hic dicit quod aut caſus qui apparet a cōtrario ſenſu, eſt
alias de iure communi deciſus, ⁊ tunc non valet argumentum
a contrario ſenſu ex ſtatuto ſumptum, vt l. ſi cum dotem. in pn̄c.
ff. ſol. mat. Aut nō eſt alias de iure communi deciſus, ⁊ tunc di-
cit Jaſo. ꝙ argumentū a ꝯ2io ſenſu videtur potius interpreta
tiuum ex mente, q̄ ex ſignificatione verborum, vt l. pecuniam.
ff. ſi cer. pet. ibi tanquam ſi ſub cōtraria ꝯditione ⁊c. No. dictio
l nē tanꝙ, ˡ que eſt nota improprietatis ſecundum eū. Ex hoc cō
cludit, ꝙ argumentum a cōtrario ſenſu non habeat locū in ſt

entis, quid dicēdū? Recidit in illā queſtionē, vtrū argumentū a ꝯrio ſenſu ſit propriū vel interpretatiuū. Iac. But. allegat in hac queſtione pro caſu l. apud antiquos. C. de fur. ibi per conie cturā ⁊c. ⁊ ibi glo. videt̄ conſentire. De hoc vide ꝑ Dyn. in c. ꝙ ob gratiā. in fi. extra de reg. iur. lib. vj. vbi dicit Dy. ꝙ argumē
* tum a ꝯrio ſenſu ſit ex ſenſu, ⁊ mente ipſius l. ⁊ hoc teneas.*

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Et Imperator. Vide Ang. in rub. ↄ. tit. ij. ⁊ Spec. de iuriſ. omn. iud. in princ. Adde omnino quod pulchre voluit Roma. conſi. lix. ¶ IO. FR. RV. Adde quot ſint ordines magiſtratuum, ⁊ exempla de quolibet, plene per Iaſ. hic. Adde gl. ⁊ ibi Ang. de Aret. in proe. inſti. in §. cumqʒ hoc, in verbo illuſtribus.

b ALEX. ¶ In caſu abſentie delegantur. Cauſe meri ⁊ miſti imperij, in caſu abſentie delegari poſſunt, quo ad cognitionem tm̄. Sequitur Bal. in l. ij. C. de peda. iud. Sed gl. quā ſequit̄ Ange. ibi tenet quod etiam hodie quo ad ſententiam poſſunt delegari cauſe magne iuriſdictionis, vt cauſe ingenuitatis ⁊ libertinitatis: de quo per Bar. in l. nec quicquā. §. vbi decretum. ↄ. de offi. procon. per Ang. in l. imperium. ↄ. de iuriſd. om. iud. Rayn. hic tenet idem ꝙ Bar. per l. ſolent. de offic. proconſ. per Salicet. in d. l. ij. ⁊ ibi Cyn. in quarta opoſi.

c ALEX. ¶ Meri imperij. Vide per doct. in c. nouit de offi. deleg. ⁊ Cyn. hic.

d ALEX. ¶ A ꝯrio ſenſu. Qn̄ habeat locū argumētū a ꝯrio ſenſu, vide ↄ. circa fin. ⁊ hʒ locū ēt in ꝯtibus, ſm Bald. in l. venditi actio. C. de ac. emp. Adde Ale. conſi. v. ⁊ xcv. iiij. lib.

e ALEX. ¶ Delegatus principis. De delegato principis per Bal. in l. j. C. ne lic. poten. per Ioā. And. in Spec. de offic. dele. §. ſi. verſ. Itē quod eſt delegatus. ſed quid ſi eſt delegatus a lege pretoria, non imperiali? dic ꝙ non poteſt. Ita Bart. in l. iiij. §. duas. de dam. infec. Adde Ange. in conſi. cxcvj. per Bald. in d. l. imperium, dixi poſt Ang. in l. a iudice. C. de iudi.

f ALEX. ¶ Poteſt delegare. Vide l. queſitū. de re iudic. Idem tenet Sali. in l. placet. C. de pe. iud. vide Ang. in l. pretor. ↄ. tit. ij. Bal. in l. imperium. ↄ. tit. ſi.

g P. PAV. P. ¶ Poteſt delegare. Circa iſtam materiam, an preſes poſſit cognitionem cauſarum capitalium, nulla neceſſaria cauſa exiſtente alteri delegare. Item an in caſu neceſſarie abſentie, poſſit delegari nedū cognitio, ſed etiā executio: vide in quadam diſputatione quam habes in quarto libro circa mediū incipien. Rex Aragonū. in primo ⁊ ſecundo dubio, ⁊ ibi etiam q̄dam alia. Item vide in materia delegationis, que habes per dominum Baptiſtam caccialup. vt addidi ad Bar. in l. more. de iuriſdictione omniū iudicū, in diſputatione de qua ſ. in tertio dubio. habes etiā in cauſa miſti imperij, que requirunt magnam cauſe cognitionem, ⁊ etiam coercitionem poſſe delegari interueniente aliquo impedimento. de quibus in l. pen. C. de peda. iudi. An autem credatur iudici atteſtanti de impedimento? vide Felyn. in c. ſi ꝓ debilitate. de officio delegati. ⁊ ponit Iaſ. hic, ⁊ vide Felyn. in cap. paſtoralis. eo. tit. Decium in dicto cap. ſi ꝓ debilitate. Item quando alicui cōmittit̄ cauſa, vt per ſe ipſum cognoſcat, an poſſit alteri delegari, vide Iaſ. in l. j. §. ſ. in primo nota. de acqui. poſſeſſ. An autem ea que ſunt voluntarie iuriſdictio. poſſint alteri delegari? vide Felyn. in cap. cum P. tabellio. verſi. xi. queritur. de fid. inſtru.

h ALEX. ¶ Eſt occupatus. Vide clarius per Gulielmum. hic Salycetus tenet ꝯ in l. placet. C. de peda. iud. ꝑ illā legē in verſiculo, quod nō ita indiſtincte loquitur: ⁊ illud placet q̄ rationes hic allega. per Gul. ſunt fragiles.

i ALEX. ¶ Eſt ſubſtitutus. Gulielmus hic tʒ idem quod Bar. tn̄ dicit quod quidam contra per §. ad hoc prohibemus. in aut. de collatio. Vide ibi Iacob. de bella. perti. Speculatorē in tit. de offic. deleg. §. fin. verſ. item ꝙ eſt delegatus. Ad hoc bene facit qđ Bar. in l. filius. de legat.

k ALEX. ¶ Quid in ſtatutis. Dic ꝙ cum ſit ex mente legis non eſt opus dicere an habeat locum in l. omnes populi, vbi dixi qđ ēt ꝓcedit in ꝯtibus: ⁊ vide de hoc articulo q̄ dixi poſt Imol. in l. ſi cum dotem. in ſi. princ. ſol. ma. per Cyn. hic in vj. oppo. ⁊ in vlti. q. per Bene. in l. ſi quis locuples. de manumiſſ. teſta. ¶ Adde Pau. de caſt. conſi. cccxxxvj. ⁊ ccclvj.

l ALEX. ¶ Tanq̄. De hac dictione adde l. ſi pater. §. j. ſ. de adop. Bald. in l. apud antiquos. C. de furt. glo. in c. ſolite. de maio. ⁊ obedien. in verbo tanquam.

* CLAVD. ¶ Et hoc teneas. Idem tenet Bar. in l. omnes populi. ſ. de iuriſd. om. iud. ⁊ in l. iuriſgentium. §. dolo malo. ↄ. de pact. ⁊ in l. apud antiquos. Vbi ēt Bald. ⁊ alij C. de fur. Et qđ non dicat̄ interpretatiua, ſed in lege expreſſa, eſt gl. in verb. argumēto eſt lex. l. qui teſtamēto. §. mulier. ↄ. de teſtam. quam ibi not. Bal. ⁊ alij: ⁊ eam dicit ſingul. Bal. in c. j. de conſtitu.

a §. Qui mandatam. Delegatus nō hʒ iuriſdictionem propriaʒ[a] ſed vice fungitur delegantis hʒ tn̄ modicā coercitionē. h. d. ¶ Oppo. de ſeipſo ad ſeipſum, dr̄ in prin. ꝙ nō hʒ propriā iuriſdictionem delegatus, ⁊ in ver. verius dr̄ ꝙ iuriſdictio transfert̄. Sol. In hoc verſi. verius, dicitur ꝙ iuriſdictio transfert̄: id eſt, cōceditur vel permittit̄. Transfertur enim quando vere permittit̄,
* tn̄ ficte ꝓpriam iuriſdictionē* habere non dicitur: ⁊ ideo dicit̄
b ꝙ ſtatim poteſt delegatio reuocari. Oppo. dicitur hic, [b] ꝙ delegatus nō habeat ꝓpriam iuriſdictionē: ꝯ. ↄ. eo. l. cognitio. verſi. cum ꝓpriam. Solu. nō hʒ propriā, vt hic verū eſt ordinariam, delegatam vero ſic, vt in cōtrario proximo dixi, q̄ non fingitur propriam habere, eo ꝙ ſtatim poteſt reuocari, vere tn̄ hʒ eam: vt d. l. cognitio. Et hoc modo intelligo ꝙ dicitur hic.

ADDITIONES.

a ALEX. Propriā. ¶ An delegat⁹ dicat̄ habere iuriſdictionem dic vt ꝑ gl. ⁊ Bar. in l. ait ꝓtor. in prin. vide q̄ dixi in l. fi. C. eod.

* CLAV. Propriā iuriſdictionē. Quinimo non dicitur eſſe in poſſeſſione officij, niſi dū mouet labia, ſed bñ eſt quadā aptitudine, vt dicit Bal. in l. ij. in j. queſt. verſ. aduerte. C. de ſent. ⁊ interloc. om. iudic.

b P. PAV. P. ¶ Opponi hic dr̄, An habeat locum inſtitutio, vide Alex. in conſi. xvij. in ij. volu. vide etiam Ro. ibi multa ponit in omni fere alia materia in conſi. cccxcix. An aūt in contractibus etiā ſtricti iuris, vide Iaſ in l. pecuniā quā. ſi cer. pet. Item ꝙ hoc modo hʒ locū vbi induceret̄ legū correctio in ſi. alias ſtatutum nihil operaretur, vide Aret. in l. nec furioſus. de teſt. Itē in materia vide late Fely. in c. ſignificaſti. de for. comp. verſi. dicitur hic. In contrariū vide Fely. in c. ſi pro debilitate. de offi. delegat. ⁊ in c. ꝙ ſedem. de offi. ordi.

LEX II.

Mandata. Manumiſſio debet fieri cum cauſe cognitione. Item venditio rerum
a minoris non poteſt[a] delegari. h. d. Ratio colligitur ex l. nec quicquā. §. vbi decretum. ſ. de offic. procon. ⁊ leg. q̄ in cauſa que requirit cauſe cognitionem, decretum interponitur ſecundum Iaco. de Are. ⁊ dixi in d. §. vbi decretum.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Delegari. Et hic habes vnam glo. cui eſt gl. contraria. in l. ob es. vbi dixi C. de pred. mino. ¶ Adde poſt Iaſ. inſ tum ponit ꝙ tutor poteſt vendere ſine decreto reʒ minoris, cū ei a teſtatore permiſſa eſt alienatio. Ang. conſi. clxxv.

LEX III.

a Et ſi pretor. [a] Delegatus lʒ alias ſit ordinarius: tn̄ vice delegātis fungitur in cauſa delegata. h. d. ⁊ ſi, id eſt quamuis. Hāc l. nota. ⁊ intellige ꝙ delegatio fiat volēti. Naʒ ad hoc vt delegatio valeat, tria requiruntur, vt not. ↄ. titu. ij. l. eum qui. inter que requiritur ꝙ ſit de eius iuriſdictione.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Et ſi pretor. Hanc l. intelligas, qn̄ alteratur iuriſdictio ordinarij aliter eſſet potius excitatio iuriſdictionis ꝙ delegatio vt dixit Gul. de cug. in l. ius ciuile. ſ. de iuſti. ⁊ iur. per ea que ibi habētur. Iac. But. in l. ſepe. ſ. de offi. preſi. no. in c. licet. de offi. ord. per Inno. adde tex. cū gl. in c. cū aliquibus. de reſcri. in vj. qđ no. doct. hic. ¶ P. Pau. P. Quid autem ſi pronūtiaſſet vt delegatus, ⁊ ſententia non valuit, an ſi potuit valere in vim ordinarie valebit, vide Com. qđ no. in conſi. cij. in ij. dubio.

LEX IIII.

a Cognitio. [a] Cognitio de ſuſpecto tutore pōt delegari. hoc dicit. Opp. de l. j. ſ. eo. tit. Sol. vt ibi ⁊c.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cognitio. dic latiſſime vt per Bar. in l. j. §. ſuſpecti. ↄ. ad Turpillianum.

§. Et poſſeſſio. Ea que ſemiplenam cauſe cognitionem requirunt, ⁊ in quibus decretum interponit̄, delegantur. h. d. Et ſcias ꝙ quedam ſunt bonorum poſſeſſiones, que tribuunt ius, vt l. fi. ⁊ ibi glo. C. vnde legiti. ⁊ in illis nihil dicitur hic. Quedam ſunt que non tribuunt ius, vt Carbo. de dam. infec. ⁊ de his loquitur hic, q̄ dan
a tur ſine cauſe cognitione. ⁊ hec gl. innuit. Opp. dr̄ hic [a] ꝙ quis in poſſeſſionē mittat̄, poteſt delegari. Contra, mittere in poſſeſſionē eſt miſti imperij, vt in l. iubere cauere. ↄ. tit. ij. ſed q̄ ſunt miſti imperij non delegant̄, vt l. j. in prin. ſ. eod. Sol. ⁊ hanc ſol. no. q̄ cognoſcere vtrū ſit mittendus in poſſeſſionē, vel non hoc poteſt delegari, ſed mittere in poſſeſſionē re ipſa, iſtud delegari nō poteſt, quia eſt miſti imperij, vt d. l. iubere cauere. ↄ. tit. ij. Et hoc modo intelligas quod hic dicitur in gl. noſtra.

Additio.

ADDITIO.

a ALEX.❡ Opponitur dicitur hic. Aliter dicit Bar. in l. impe-
rium. ⁊ in l. iubere. ꝭ. tit. ij.

LEX QVINTA.

a **Mandatam.** a Iudex delegatꝰ non delegat,
modicã tñ coercitionẽ habet,
hoc dicit, ⁊ dicam in l. more maiorum. ꝭ. titu. ſecundo,
ibi imperiũ, ꝙ nõ eſt merũ, intelligas de modica coer
citione, vt ꝭ. no. non autẽ intelligas de mero Imperio vt no. in
tex. in fi. Oppo. dicitur hic, ꝙ delegatus non delegat. imo dele-
gat, vt C. de iud. l. a iudice. Sol. Regulariter nõ delegat, vt hic.
Fallit in delegato principis, vt in ꝯtrario. ❡ Opponitur de l. cũ
ꝓtor. ꝟ. i. ꝭ. de iudi. Sol. ibi fallit, qꝛ loquitur in legato procon-
ſulis, de quo lex multum confidit ſm noſtros doctores. Oppo.
de leg. i. ꝟ. i. ꝭ. quis, ⁊ a quo appel. vbi delegatus delegat. Solu.
Ibi erat delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, hic ad vnã cau
ſam. Et hoc dic vt plene notatur in glo. hic.

ADDITIONES.

a ALEX. ❡ Mandatam. De materia huius legis, vide glo. in c. ex
literis. de offi. deleg. ⁊ Ang. in l. magiſtratib. ꝭ. tit. ij. vbi ponit,
in quo non conſiſtat modica caſtigatio. P. PAV. P. ❡ Circa mate
riã huius legis, ꝙ iuriſdictio ſine modica coercitione nulla eſt,
ad eius declarationẽ vide Pan. i c. cũ ꝯtingat. extra de foro ꝯp.

---

a De officio aſſeſſorum.a Rub. xxii.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ❡ Super rub. de offi. aſſeſſorũ. vide late Iaſ. hic.

LEX PRIMA.

1 ☞ Iudex interrogare poteſt partem vel teſtem an ſit infamis
⁊ an quis teneatur reſpondere? Iudex ex officio infamẽ repel
lit etiam ſi nihil opponatur.
2 Iudex libellum male conceptum ex officio lacerare debet.
3 Aſſeſſor in cauſa qua aſſidet iudicare nõ põt, niſi ſibi delegetur.

Omne. No. in quibus officiũ aſſeſſoris con-
ſiſtat. Quero q̃ ſunt illa q̃ dʒ inqui-
rere aſſeſſor. Iſta gl. hic, q̃ incipit, vt videat ⁊c.
a dt, ꝙ dʒ videre a an ille q poſtulat ſit infamis, qꝛ
talis poſtulare nõ poteſt, vt l. quos prohibet. ꝭ. de
1 poſtu. Et ſic no. † ꝙ tenetur rñdere, b ⁊ iudex põt de
b eius infamia querere, ⁊ ſi non teneretur rñdere, fruſtra ꝑmitteretur
ei hec interrogatio. ſ. iudici. Et hoc facit pro teſte ſcilicet, ꝙ iu-
dex poſſit eum interrogare de ſuo ſtatu, an ſit infamis, vel non,
licet gl. teneat ꝯtrarium in c. i. extra de excep. ⁊ redditur ibi ratio, qꝛ
quis ſuam infamiaʒ non dʒ patefacere, vnde rñdere nõ tenetur.
Pro hoc l. i. ꝟ. ſi preſes. de magiſt. conue. Unde videtur, ꝙ nõ co-
gitur ad talẽ interrogationeʒ rñdere. Dic vt ꝭ. de iureiur. l. ſi duo
patroni. ꝟ. idem Iulianus, ⁊ ꝙ ibi plene no. Põt ergo ex ſuo of
ficio infamem repellere, lʒ non opponatur. ❡ Quero nunquid
2 verſetur officium eius circa aliud? Rñd. ſic: qꝛ ſi libellus ꝯuen
tionalis eſt male cõceptus, qui producitur corã eo, ipſe dʒ eum la
c cerare c ⁊ reſpuere d vt hic no. Pro hoc l. fi. C. nemo priua. ⁊c. ⁊
d quotidie ſit in practica. Item dicit in gl. ꝙ mittitur bannũ con
ſilio aſſeſſorũ, vt ibi. Tu dic, imo banna mittuntur autoritate de-
curionũ, vt no. in rub. de decur. in quorũ loco ſucceſſerũt noſtri
ꝯſiliarij hodie, vt no. C. de decu. in rub. ⁊ in l. nulli. ꝭ. ꝙ cuiuſque
vniuer. no. ⁊ ꝭ. de dolo. l. ſed ⁊ ſi ex dolo. ⁊ ibi glo. de hoc no. ⁊ be
ne. Itẽ dt gl. ꝙ decreta interponuntur ꝑterq̃ in alienationibꝰ re-
rũ minoris, vt l. ij. C. e. dt tñ gl. ibi, ꝙ hoc de cõſuetudine nõ ſer-
uatur. Idẽ dicit gl. in epiſtolis. ſ. mittẽdis iudicibꝰ alterius pro-
uincie ꝑ exequendis ſentẽtijs. Q de dic, vt l. cũ q̃dã puella, in ꝑn.
3 ꝭ. tit. i. ❡ † Querit gl. e nunqd iudicare poſſunt in cauſa * in qua
e aſſidere dicuntur. f Dicit gl. ꝙ nõ, niſi delegaretur cauſa: ⁊ ideo eſt de
* cautela ꝙ vbi alias ꝑ ſtatuta terrarũ nõ eſt ꝓuiſuʒ ꝙ aſſeſſores
f poſſunt iudicare, fiat in principio officij delegatio generalr om
g niũ cauſarũ, ꝙ dico cauſarũ. ſ. ciuiliũ, criminalium non, g qꝛ cri
minalia ſiue ea, ꝙ ſunt meri imperij, nõ delegantur. ſ. quo ad execu
tionem, ſʒ quo ad cognitionẽ, ſic, vt ꝭ. de offic. eius cui mãda. eſt
iuriſdi. l. i. ⁊ l. fi. de offic. ꝓcon. ⁊ le. ⁊ l. i. de tu. ⁊ cur. da. ab his. ⁊ l.
obſeruare, de officio procõſulis. Et dt gloſſa qd hodie obſerua
tur quod ipſi aſſeſſores cognoſcant. Poteſtates vero, ⁊ capita
nei ferunt ſententias.

ADDITIONES.

a ALEX. ❡ Uidere. Uide Bar. in l. ſi duo patroni. ꝟ. idem Iu-
lianus. in fine, infra de iureiurando.
b POMA. ❡ Rñdere. Idẽ Cyn. l. i. vt que deſunt aduoc. Bal. cap.
dño guerrã, in tit. hic finitur lex Corradi. glo. cap. bone. de po-
ſtu. prela. Fely. in c. cum cauſa. de teſt.
c ALEX. ❡ Eum lacerare. Iudex debet lacerare libellum, male
conceptũ, facit gl. in l. i. ꝭ. ſi menſor falſuʒ modũ dixe. Idẽ dicas
in libello calumnioſo, vel q notorie dicebat, ꝯ veritatẽ ſm Inn.
in c. fi. de offi. vica. Moder. in l. Titius. de verb. oblig. Pro quo
tex. notat in l. ſicut. in fin. C. de ſacriſi. Paga. ⁊ eorũ tẽplis, alias
eſt, de paganis, ⁊ tẽplis, ⁊ eorũ ſacrificijs, notat Cyn. in l. i. C. vt
que deſunt aduoc. poſt glo. ibi, ⁊ Inno. in c. examinata, de iudic.
poſt gl. ibi, ⁊ hic vnũ bene nota qd ſi porrigo libelluʒ in cauſa, in
qua non requirebatur libellus, ⁊ libellus ſit ineptus, omnia te
nent, ⁊ ꝓcedũt. glo. fin. in l. vinum. in fin. gloſ. magne. ꝭ. ſi cer. pet.
❡ Adde quod libellum ineptum iudex poſſit lacerare, Bald.
conſi. cvj. ⁊ cõſi. clxxxij. i. lib. ⁊ dum dr in apoſtilla, qd vbi libellus
nõ requiritur, qd alias ineptus nõ vitiat, vide pulchre Roma. cõ
ſil. cccclxvij. ⁊ poſt Iaſ. qd exceptio ineptitudinis qñcunq; op-
poni põt. adde Pau. de Caſt. cõſi. cclxj. Et an libellus ineptus
poſſit ſuppleri ex ꝓbationibꝰ: vide qd voluit Roma. ꝯſi. clxvij.
d P. PAV. P. ❡ Et reſpuere. Uide q̃ habes in Bertachino, in ver-
ſicu. ſententia ſuper inepto libello.
e ❡ Querit gloſſa. Uide Bartol. in tractatu, iuriſdictionis, in
ix. q. vbi tamen dicit, quod de conſuetudine ꝯtraria obſeruatur,
vide Deci. conſil. viij. ⁊ in c. ſi pro debilitate. de offi. deleg.
* CLAV. ❡ In cauſa. Uide Panor. in c. decernimus. verſicu. ſed
aduerte. extra de iudic. vbi dicit ꝙ non.
f ALEX. ❡ Aſſidere dicuntur. Not. quod aſſeſſor in cauſa in qua
aſſidet, non poſſet iudicare niſi ei delegetur a preſide, vel ſtatu-
to: adde Bal. in auth. ad hec. C. de iudi. ⁊ ibi Bald. ⁊ Bart. in l.
precipimus. ꝟ. i. ⁊ quod ibi dixi C. de appel. Spe. ⁊ Ioan. And.
in tit. de aſſeſſo. ꝟ. officium. ⁊ hic per Angelum.
g ALEX. ❡ Criminalium non. Uide Bald. in l. i. C. qui. accu. in q.
quando dicitur nomen receptum inter reos.

LEX QVARTA.

1 ☞ Poteſtate defuncto ante finem officij totum ſalarium debe
tur heredibus ipſius, ⁊ nu. 7.
2 Poteſtati, qui non fuit ingreſſus officiũ, nec ꝑ ſe nec ꝑ alium,
licet fecerit preparamenta, ⁊ mortuus ſit, non debetur ſalariũ.
3 Salarium ꝓ tempore quo ſeruiuit remotꝰ ab officio ſua cul-
pa, conſequitur. ⁊ nu. 8.
4 Aſſeſſor an poterit petere ſalarium totum ab officiali, ſi remoto
ab officio.
5 Heredibus aduocati mortui, an debeatur ſalarium totius tẽ-
poris vel pro rata.
6 Aſſeſſoris officium non durat mortuo preſide, vſq; ad euentũ
ſucceſſoris.
7 Heredes officialis mortui debentis ſalarium, illud debent in-
tegrum, niſi talis ante finitum aliud officium acceperit.

a **Diem functo.** a Hec lex diuiditur in duas
partes. Primo loquitur
in preſide mortuo durãte officio. Scdo loquitur in
preſide ſm vnã lecturam vel in aſſeſſore ſm aliam, vel
vtroq; remoto durãte officio ſm nos. Scda ibi, diuerſum. Et
b prin. legitur tribꝰ modis. Uno modo b quod loquatur in ſalario pre
ſtando aſſeſſori, ⁊ ſoli. Alio modo qd loquatur in ſalario preſtan-
do aſſeſſori, ⁊ heredibus defuncti preſidis. Tertio modo, qd lo
quatur in ſalario ꝓſtito ipſi ꝓſidi, ⁊ eo mortuo per heredem preſi
dis, preſtando ipſi aſſeſſori. Itẽ alia pars hʒ duas lecturas, qꝛ
vno modo intelligitur in aſſeſſore remoto ab officio. Alio mo-
do intelligitur in preſide, ꝓut in preſide remoto, ⁊ intelligitur
duobus modis. Uno modo ꝙ fuit remotus preſes ob culpam
aſſeſſoris. Alio modo ꝓp culpam ſuam, ⁊ conſequenter tractatur
de ſalario aſſeſſoris. Et allegat lex iſta in argu. ad queſtionem,
ꝙ licet Poteſtas in aliqua ciuitate decedat, ante cõpletũ offi-
ciũ, hrdes eius nihilominus petere poſſunt totum ſalariũ, qꝛ ꝑ
eum non ſtat quo minus ſeruiat toto tꝑe ſm Gul. ibi, cum per
eum, ⁊c. Credo ꝙ bene dicat, ſed hec lex non facit. Nã loquitur qñ
moritur ille q dʒ dare. Queſtio aũt noſtra eſt, qñ moritur ille cui de
betur. Unde dico, ꝙ hec lex nihil facit. Sed eſt verũ ꝑ aliã legẽ. ſ.
ꝑ l. i. ꝟ. diuus. ꝭ. de va. ⁊ extraord. cog. que hoc exꝓſſe dicit, ideo
tene qd ibi dixi. Et no. tex. ⁊ quod hic dicit, debet, ⁊c. Intelligo
per hrdem preſidis, qui aſſeſſores conduxit. Et quod dr in tex.
fuerint: intellige, ꝙ vacuũ tẽpꝰ prodeſt aſſeſſoribꝰ, ⁊ ꝯtinuatur
cũ tꝑe quo ſeruiuerũt, qꝛ lex fingit eos ſeruiuiſſe, cũ ꝑ eos non
ſteterit. Sed vbi operas ſuas alteri locauerũt, ꝑ eos ſtetiſſe vi
detur cũ ſe obligauerũt alteri, nec pñt ſimul eſſe aſſeſſores, ⁊ ſerui
re duobꝰ, ergo nõ fingit lex eos ſeruire duobꝰ, qꝛ eſt impoſſibi-
le. Similis rõ no. in l. talis ſcriptura. in fi. ꝭ. de lega. i. Et qd di-
cit ante tẽpus accipit, dic ipſo remoto propter culpã vel dolũ:
nam nec ſibi debetur integrum ſalariũ, nec aſſeſſoribus a ſe: qꝛ
in dubio preſumitur remotus ꝓp culpam aſſeſſorum, ⁊ ſic per
aſſeſſores ſtetiſſe videtur. Alij hic dicunt econtra, ⁊ iſta lectura
poteſt etiã ſuſtineri: qꝛ ſi ꝓſes propter ꝓpriũ delictũ ſine cul-